

JANINA CIECHANOWICZ-MCLEAN

RECENZJA

Elżbieta Tomkiewicz, *Limitowanie produkcji w ustawodawstwie rolnym Wspólnoty Europejskiej*, Wydawnictwo Naukowe Scholar, Fundacja Promocji Prawa Europejskiego, Warszawa 2000, 314 stron

Monografia *Limitowanie produkcji w ustawodawstwie rolnym Wspólnoty Europejskiej (na przykładzie kwot mlecznych)* autorstwa Elżbiety Tomkiewicz, stanowi pierwszą pracę prawniczą w piśmiennictwie polskim, kompleksowo ujmującą na wskroś nową dla nas problematykę prawnych mechanizmów kontroli nadprodukcji w rolnictwie wspólnotowym. Doniosłe znaczenie i aktualność podjętej w pracy, bardzo szeroko zakreślonej, problematyki badawczej trudno wprost przecenić w związku z przyszłym członkostwem Polski w Unii Europejskiej.

Na pozytywną ocenę zasługuje przejrzysty i logiczny układ pracy, składającej się z ośmiu rozdziałów. W rozdziale pierwszym Autorka przedstawiła genezę wspólnej polityki rolnej o wyraźnej orientacji „proprodukcyjnej” i jej nie do końca pozytywne konsekwencje w postaci nadprodukcji żywności, zniszczenia środowiska naturalnego i wysokich wydatków budżetowych. W oparciu o bogatą literaturę przedmiotu zarówno prawniczą, jak i ekonomiczną, Autorka opisała z dużą znajomością rzeczy ewolucję wspólnej polityki rolnej od przyjętego w latach 60., i realizowanego z rosnącym natężeniem, modelu „proproducyjnego” do modelu limitowania produkcji rolnej.

Za popisowy fragment pracy uznałabym rozdział trzeci, dotyczący prawnych form reglamentacji rolniczej działalności produkcyjnej, w którym Autorka dokonała charakterystyki podstawowych instrumentów limitowania produkcji rolnej, stosowanych na szeroką skalę we Wspólnocie Europejskiej na niemal każdym branżowym rynku rolnym (kwoty cukrowe, surowca tytoniowego, instytucja wyłączania gruntów z produkcji rolnej, zalesianie gruntów, środki agrosrodowiskowe, dopłaty bezpośrednie dla producentów rolnych, ukierunkowane na kontrolę nadprodukcji rolnej).

Precyzyjność wywodów Autorki dokumentuje w szczególności rozdział czwarty, traktujący o kwotach mlecznych jako szczególnej formie reglamen-

towania działalności rolniczej. Twierdzi ona, że podstawowa trudność w określeniu prawnej natury kwot mlecznych polega na tym, że nie da się ich ująć w ramy powszechnie znanych w ustawodawstwie, orzecznictwie i doktrynie prawa rolnego instytucji prawnych. „Mieszany” charakter kwot mlecznych, łączących w sobie elementy prawa publicznego i prywatnego sprawia, że stanowią one instytucje nowej generacji w systemie wspólnotowego prawa rolnego, kształtując nowy typ zobowiązań, jakie przyjmują na siebie rolnicze podmioty gospodarcze.

Kolejny rozdział pracy poświęcony został pojęciom: gospodarstwa rolnego o kierunku mleczarskim oraz producenta mleka w świetle prawa wspólnotowego oraz orzecznictwa Europejskiego Trybunału Sprawiedliwości. Po lekturze tego rozdziału można by zadać pytanie, czy czasami rozważania Autorki nie są zbyt szczegółowe i specjalistyczne.

Przedmiotem badań w rozdziale szóstym i siódmym są zasady administrowania kwotami mlecznymi, w tym zwłaszcza prawne kryteria przydziału kwot mlecznych konkretnym producentom rolnym, system ich rejestracji, a także kontrola obrotu kwotami mlecznymi. Sposób prezentowania w pracy tych skomplikowanych zagadnień wskazuje na swobodę operowania przez Autorkę materiałami źródłowymi, a przede wszystkim na profesjonalną wykładnię prawa.

Na podstawie przeprowadzonych badań Autorka skonstruowała (w rozdziale ósmym) prawną koncepcję rynku mleka i produktów mleczarstwa w Polsce, co w kontekście negocjacji z Unią i zbliżającego się w niej naszego członkostwa ma szczególnie doniosłe znaczenie, tak w wymiarze teoretycznym, jak i praktycznym. Autorka sformułowała w tym zakresie szereg postulatów *de lege ferenda*, wskazując na najbardziej newralgiczne problemy związane z dostosowaniem polskiego mleczarstwa do *acquis communautaire*.

Recenzowana praca wyróżnia się wysokim poziomem naukowym, starannością oraz wszechstronnością prezentowanych zagadnień, które Autorka przedstawia z dużą znajomością rzeczy, a jednocześnie w sposób klarowny i jasny. Szczególnym walorem pracy jest bogate, należycie udokumentowane i, co ważne, odpowiednio wybrane orzecznictwo Europejskiego Trybunału Sprawiedliwości, znakomicie ilustrujące zasadnicze kierunki interpretacji rolnego ustawodawstwa wspólnotowego w zakresie kontroli nadprodukcji żywności. Pod względem warsztatowym praca oparta jest na obszernej literaturze przedmiotu oraz bogatych źródłach prawa, zarówno prawa wspólnotowego, jak i ustawodawstw krajowych (brytyjskiego, włoskiego).

Na podstawie lektury pracy i analizy prezentowanych w niej zagadnień uważam, że stanowi ona szczególnie wartościową i wielce inspirującą pozycję, pogłębiającą naszą znajomość wspólnotowego prawa rolnego i wnoszącą istotny wkład do dyskusji o skomplikowanych problemach integrowania naszego rolnictwa z rolnictwem WE.